# Późnoantyczne sieci kontaktów w regionie wschodniego Adriatyku w świetle badań nad typologią i dystrybucją (GIS) oraz analiz archeometrycznych rzymskiej ceramiki typu coarse ware


## STRESZCZENIE

W niniejszej pracy doktorskiej przeanalizowano zmiany na rynku ceramiki w regionie wschodniego Adriatyku w późnym antyku (IV–VIII w. n.e.), odzwierciedlone w pojawieniu się i dystrybucji Adriatic Late Antique Coarse Ware (ALACW – Późnoantycznej Ceramiki Użytkowej Pochodzenia Adriatyckiego). Główne pytania badawcze dotyczą typochronologii ALACW, zasięgu geograficznego stref dystrybucji poszczególnych typów oraz lokalizacji ośrodków produkcji.

Materiał badawczy obejmuje zespoły ceramiki coarse ware z trzydziestu późnoantycznych stanowisk w regionie wschodniego Adriatyku, obejmujących prowincję Dalmację oraz półwysep Istria. Metodologia łączy (1) klasyfikację typologiczną i analizę typo-chronologiczną form naczyń i dekoracji, (2) mapowanie zasięgu występowania oparte na systemie GIS w celu zidentyfikowania ponadregionalnych stref dystrybucji, (3) makroskopową analizę struktury mas ceramicznych, (4) analizę mineralogiczno-petrograficzną płytek cienkich oraz (5) analizę składu pierwiastkowego (ICP-OES/MS) wybranych próbek, oraz analizę porównawczą z uwzględnieniem grup referencyjnych z Apulii.

Efektem badań jest kompleksowa typo-chronologia ceramiki ALACW. Ponadto wyodrębniono pięć głównych ponadregionalnych stref dystrybucji: strefę północnoadriatycką, północno-wschodnioadriatycką, panadriatycką, środkowo-dalmacką oraz środkowo-południowo-dalmacką. Analizy archeometryczne potwierdziły, że naczynia klasy North Italic Burnished Ware były importowane z Doliny Padu, podczas gdy dominująca grupa ceramiki o masie garncarskiej schudzonej kalcytem wskazuje na produkcję w szerszym regionie północnego i wschodniego Adriatyku. Badania dokumentują również znaczącą zmianę w repertuarze naczyń — stopniowe zanikanie mis oraz wzrost znaczenia zaokrąglonych garnków jako dominującej formy — odzwierciedlającą szersze zmiany w praktykach kulinarnych późnego antyku obserwowane w całym świecie śródziemnomorskim, potwierdzone w regionie wschodniego Adriatyku co najmniej od końca V wieku. Rozprawa stanowi pierwszą syntezę ALACW dla regionu wschodniego Adriatyku.